

מסע הגיבור של הארי פוטר

שוש לבנה

סדרת הספרים של הארי פוטר, שספרה הראשון "הארי פוטר ואבן החכמים" פורסם ב-1997, הפכה לאחת הסדרות החשובות ביותר בתרבות המערבית המודרנית. הסופרת, J.K. Rowling, בחרה לכתוב סידרה של 7 ספרים בעלי עלילה רציפה המתמשכת לאורך 7 שנים, ספר אחד לכל שנה, בה גיבוריה מתפתחים וצומחים עם מעבר השנים, עד להגיעם לגיל הבגרות – גיל 17 - כפי שהוא מוגדר בעולם הקוסמים. עם הופעתו של הספר הראשון התחיל פרסומו של הגיבור להגביה שחקים ודמותו הלכה והתעצמה עד שנוצרה תנועה שהוגדרה כ"פוטר מניה".

מהיבט הפסיכולוגי נשאלת השאלה מהו סוד כוחה של סדרת הארי פוטר וכיצד הצליחה המחברת לבנות עולם של "פנטזיה מציאותית" שהלהיבה את ליבותיהם של מאות מיליוני קוראים מגילאים שונים המתפרשים בקשת גילית רחבה המתחילה בגיל החביון ומסתיימת בבגרות המאוחרת (ואף מעבר לכך). מה ניתן למצוא בטקסט שמעביר את הקורא לעולם דמיוני ועם זאת מציאותי לחלוטין ומאפשר הזדהות עם הדמויות על כוחותיהן וחולשותיהן? לשאלות אלו מנסה הרצאה זו (#) למצוא מענה.

אך ראשית כל – מיהו הארי פוטר? מהי המסגרת בה העלילה מתרחשת? הארי פוטר הוא נער יתום הלומד בבית ספר לקוסמים בשם הוגוורטס. בהיותו בן שנה נרצחו הוריו על ידי קוסם אפל בשם לורד וולדמורט, אך על אף שהותקף בצורה אכזרית ביותר הוא שרד את ההתקפה הרצחנית. כזכר לאותו מאבק איתנים נותרה לו צלקת על מצחו בצורת ברק.

הארי פוטר גדל כאסופי אצל דודיו, וורנון ופטוניה דרסלי, כשמקום מגוריו היה מחסן מתחת למדרגות הבית. מעולם לא סופר לו על כישוריו יוצאי הדופן ואף לא על הסיבה האמיתית למות הוריו בילדותו המוקדמת. בהגיעו לגיל 11 הוא חווה לראשונה חוויה

מוזרה ביותר: בהיותו בגן חיות הבחין שיש באפשרותו ליצור קשר עם נחשים, שפתם מובנת לו הן לשמיעה, הן לדיבור. בנוסף לחוויה מפחידה זו אשר למדה אותו שהוא לא ילד כמו שאר הילדים, הוזמן ביום הולדתו ה-11 להתחיל את לימודיו בבית-ספר לקוסמים הוגוורטס במטרה להפוך בבגרותו לקוסם ולהמשיך בכך את הדרך שהנחילו לו הוריו. על אף התנגדותם הנחרצת של דודיו ובעזרת מוריו לעתיד: אלבוס דמבלדור מנהל בית הספר, רובאוס הגריד, ענק למחצה ומורה לחיות מופלאות, ומינרווה מקגונגל האחראית על בית גריפינדור (אחד מארבעה בתים בבית-הספר)(*), הצליח הארי פוטר להסתלק מבית דודיו בפרוור אנגלי טיפוסי (ברחוב-4 Privet Drive), ולהישלח ברכבת אקספרס הנוסעת להוגוורטס עם תחילת שנת הלימודים.

בעלילה בולטות תכונותיו האישיותיות של הארי פוטר. אלו הן תכונות שידרבנו אותו להתקדם, אך לפעמים יסכנו אותו עד כדי סכנת מוות. הארי הוא קודם כל סקרן ועקשן ואינו מקבל את הגבלות המציאות כמובנות מאליהן. הוא אמיץ בעמדתו לחיים, מתלבט ושואל שאלות נוקבות על עברו. הוא חייב לדעת מיהו, מהי זהותו האמיתית ומהן נסיבות חייו המוקדמות. הוא גם בודק לעתים את גבול כוחותיו בעמידתו מול קשיים וסכנות. ביציאתו לדרך חדשה מוכן הארי לוותר על עמדה של הימנעות רגשית ולראשונה בחייו הוא מצליח ליצור קשר אינטימי עם זולת משמעותי. מילד בודד בבית דודיו הוא הופך לילד שהחברות הינה משמעותית עבורו. עם זאת הוא יודע להישאר עצמאי במחשבתו מבלי לוותר ולהקשיב לעצותיהם הנבונות של חבריו.

בראשית הסיפור, ברכבת האקספרס לבית-הספר החדש, פוגש הארי פוטר בשני ילדים בני גילו שיהפכו במהירות לחבריו בלב ובנפש וילוו אותו במסעם ההתפתחותי: הרמיוני רנג'ר, בעלת שורשים "מוגלים" (**), ילדה מבריקה ולמדנית השואפת את הידע מהספרים, ורון וויזלי, גיינג'י בשערו ובנפשו, טמפרמנטלי, רגשני, וחבר נאמן. רון הוא הבן השישי במשפחה בעלת שבעה ילדים ומרגיש שאחיו הבוגרים ואחותו הצעירה מקבלים את רוב תשומת לב ההורים. לפעמים הוא מרגיש מוזנח במקצת תוך כדי שהוא מעלה ספקות על חשיבותו בקרב ילדי משפחת וויזלי. משפחתו, ממקור "מכשפי "טהור מדורי דורות אינה מקנה חשיבות להיותה טהורת גזע. היא מקבלת ועוטפת באהבה ילדים כמו הארי והרמיוני שהם ממוצא מוגלי למחצה או בשלמותם. משפחת וויזלי היא, אולי, המשפחה הנורמטיבית היחידה המופיעה בכל הסיפור. שם של חלק גדול מבני משפחת וויזלי קשורים בעלילות המלך ארתור. האב ארתור, הבן פרסי (פרסיבל) ואחותו גייני (קיצור של Ginevra שהוא שמה של גיינבייר בספרדית). רון הוא בעל שתי משמעויות, יש הטוענים שהוא היה יועץ למלך וגם שם פגיונו.

בבסיס העלילה של ספרי הארי פוטר עומד מאבק איתנים בין הגיבור – הפרוטגוניסט – לבין האנטי-גיבור – האנטגוניסט. קוסם אפל בשם לורד וולדמורט מנהל קרב לחיים ולמוות כנגד הארי פוטר. בכל אחד ואחד מהספרים אנו עדים למאבק בלתי מתפשר המסתיים בניצחון של הגיבור או במנוסתו. נבואה שמלווה את שתי הדמויות אומרת שרק אחד מהשניים יישאר בחיים כשהשני חייב למות. מסיבה זו מנסה לורד וולדמורט לרצוח את הארי פוטר עוד בהיותו תינוק, אך ההגנה המוקנית לו מכוח אהבת אימו עומדת לזכותו, וכתוצאה של הקרב האכזרי נחקקת במצחו צלקת המסמלת את המאבק. בכך לא מסתיים ההקשר בין שניהם: הצלקת נושאת בחובה חלק מנפשו של לורד וולדמורט. שריד זה מחבר את הארי פוטר עם נפשו של הקוסם האפל ועל מנת לסלקו מן העולם יש להרוג גם את ה"מיכל", או במילים אחרות, על הארי פוטר למות על מנת לסלק לתמיד את הכוח האפל והצילי שהושלך לתוכו. רק כך יביא הארי פוטר גאולה לעולם ויציל את החברה מנפילה לזרועותיו האכזריים של אדון האופל.

ביחד עם מאבק האיתנים בין הטוב לבין הרע, בין אור לצל, בין פרוטגוניסט לאנטגוניסט, אנו פוגשים את עולמו היומיומי של הארי פוטר. חייו של שלושת הגיבורים עוברים עליהם בעיקר בלימודים, במשחקים (בעיקר משחק הקווידיץ'), במפגשים עם בני גילם ובצרכי אהבה הטרנססואלית. בעולמם יש אותו מגוון רגשות השוכן בעולם ה"מוגלים": כעס, דיכאון, אכזבה, קנאה, תחרות, שמחה ואהבה. האנשים המאכלסים את עולם הקוסמים דומים לחלוטין בעולמם הנפשי לאנשים המאכלסים את העולם הרגיל. השוני ביניהם נעוץ בדרך הפעלת המציאות ובשימוש באובייקטים. כאשר האחד נוסע במכונית, השני מחזיק ב"חפץ מעבר" ומתנייע במימד נטול מקום וזמן. יש לציין שהמחברת מתבלת את העלילה בהמצאות יצירתיות, מוזרות, מצחיקות, ואפילו מפחידות, המפליגות בדמיון ובפנטזיה.

ככלל, זהו עולם המתקיים במקביל לעולם ה"מוגלים", ואין האדם הפשוט מודע לקיומו של העולם השני. שלא כמו בספרות הפנטסטית המתקיימת במישור מציאות אחד ויחיד, עולמו של הארי פוטר מתקיים בשני מישורים מקבילים ומופרדים באופן כללי. עם זאת, בעתות כאוס וחרדה בעולם הקסם חודרת מציאות מקבילה זו לעולם המוגלים ויוצרת גם שם אנדרלמוסיה ותוהו ובוהו. ג'ק. רולינג הצליחה ליצור עולם פנטסטי ומציאותי בו זמנית, כשהמעבר בין שניהם נעשה בצורה טבעית ולא צורמת. רק משפחתו המוגלית של הארי פוטר מתוארת בצורה גרוטסקית וסטריאוטיפית כאילו באה להצביע על מציאות שהכרח הוא לעזבה למען תיקון פנימי של פצעים עמוקים וראשוניים שהודחקו לתוך הלא-מודע ועדיין לא הגלדו.

על הארי פוטר הוטלה המשימה להביא שלום לעולמו המסוכסך והמפולג, אך עליו לבצע זאת בהדרגה תוך כדי התמודדות חוזרת ונישנת, לא רק עם המציאות החיצונית ההופכת לקשה ואפלה מספר לספר, אלא בעיקר בתוך נפשו פנימה. עליו להתפתח מילד תמים, נטול מודעות עצמית, שטחי מבחינה רגשית וללא קשרים חברתיים בעולמו המבודד, לעבר בגרות רגשית ומוסרית, מודעות עצמית הכוללת לא רק את חווקו אלא בעיקר את צילו, ביחד עם מוכנות לוותר על היקר לו מכל, על חייו, למען הניצחון הסופי של הטוב על פני הרע ולמען ה- well being של החברה. רק ההכרה והבחירה באהבה ובהקרבה העצמית תשים סוף להשתלטות הצל על פני העולם. זהו למעשה מסע הגיבור הפרטיקולארי והקולקטיבי של גיבור העלילה.

Joseph Campbell, חוקר אמריקאי שהתעמק במיתוסים החשובים של המאה ה-20 השתמש במסע הגיבור (the hero's journey) בחוקרו את דפוסי המיתוסים השונים במיתולוגיות העולם. קמפבל כינה את התבנית הבסיסית של התפתחות הגיבור "monomith" מושג ששאל מ- James Joyce בספרו Finnegans Wake. גם יונג ותלמידו אריך נוימן התייחסו לארכיטיפ "מסע הגיבור" על מנת לתאר את התפתחות האגו והתודעה של הגיבור במסעו הפסיכולוגי. בספרו The hero with the thousand faces "faces" קמפבל שהגיבור מגיח מהעולם הרגיל לתוך העולם העל-טבעי, שם הוא פוגש כוחות עוצמתיים עימם עליו להתמודד, כשבאמתחתו רצון עז לנצח במאבק. במסעו עובר הגיבור לתוך עולם שונה ובלתי מוכר ושם נפתחות בפניו מטלות מסוגים שונים כגון המלחמה בדרקון והירידה לשאול. הניצחון מקנה לו יתרון פסיכולוגי, הן תודעתי, הן רגשי.

קמפבל מחלק את המסע ל-3 שלבים עיקריים אותם חייב כל גיבור לעבור, ביחד עם מספר תת-שלבים משניים שהגיבור אינו חייב לממש במלואם. שלושת השלבים העיקריים הם "פרידה", "דרך המשימות" או "initiation", ו"החזרה הביתה" או ה-"return".

דמותו של הארי פוטר כגיבור ספרותי, מתאימה בהחלט לדפוס המונומיתוס שקמפבל מציג. השלב הראשון של "הפרידה" מתואר כשלב בו הגיבור נפרד מעולמו הקשה והמפרך, נפרד מייאושו ומאפשר לעצמו ללכת אחר הקול שמקורו במקום מפותח יותר מבחינה פסיכולוגית ורוחנית. זהו הקול הקורא לגיבור לצאת לדרך. הקול, מציין קמפבל, מקנה כיוון לתוך עולם ההרפתקה ונשאר כמדריך לאורך הדרך. לפי יונג מקור הקול הוא ה- Self והוא המקנה לגיבור ראייה פרוספקטיבית של הכוונת הנפש.

הארי פוטר עוזב את עולם המוגלים בו הוא התחנך וגדל, את בית דודיו המזלזלים, את בן דודו המתעמר בו, והולך אחר הקריאה לעבר עולם הקסם, לבית-ספר הוגוורטס שיהיה עבורו מקום מעבר מילדות לבגרות, מקום בו העדר העבר ההיסטורי-פרטיקולארי יסתיים, ובמקומו יבוא זיכרון מורכב המאוכלס בסיפור חיים עוצמתי ועשיר דמויות וחוויות. בית-הספר יאפשר להארי פוטר לעבור את שלבי החניכה הנחוצים לו להתפתחותו הפסיכולוגית.

במשחק ה"קווידיץ", משחק החותך את העלילה לכל אורכה, תפקידו של הארי הוא "חפשן" (seeker), ועליו לרדוף אחר כדור מכונף שצורתו כמו חלקו העליון של הקדוקאוס, האטריבוט המרכזי של האל הרמס. תפקידו כ- seeker מהווה ביטוי סימבולי למקומו של הארי ולתהליך הטרנספורמטיבי שעל נפשו לעבור.

הארי פוטר מכוון דרכו בעזרת פרופ' דמבלדור המשמש לו גם כקול מטפורי. מנהל בית הספר גואל את הארי מייאושו הקיומי. הוא מהווה עבורו דמות משמעותית בחייו בהופכו את חייו של הארי למשמעותיים בפני עצמם. דמבלדור מלווה את הארי כדמות מופנמת גם לאחר מותו. הוא משמש אב וזקן חכם. דמותו טהורה ופלאית בהתחלת הסדרה, אך הופכת למסובכת ומניפולטיבית במידה מסוימת עם התקדמות העלילה. עם התפתחותו, על הארי פוטר להכיר את דמותו הרב-מימדית של דמבלדור על מנת ליצור אינטגרציה בין חלקי האור לבין חלקי הצל באישיותו של המנהל. גילוי והבנת דמותו המורכבת של דמבלדור יאפשר להארי פוטר להפנים את שני קצוות הארכיטיפ, החיובי והשלילי, ובכך להפנים יחסי אובייקט מציאותיים ושקולים יותר. מבחינה יונגיאנית זוהי פרידה מהאספקט הארכטיפלי של האב.

השלב השני במסע, לפי קמפבל, שלב האיניציאציה או החניכה, מתקיים כבר בעולמו החדש של הגיבור. בעולם הלא מוכר הזה יתרחשו משימות שיכינו את הגיבור לקראת התמודדות עם העולם החיצוני, ולהתפתחות בעולמו הפנימי. הדרך תוביל אותו לשלב שהוא אקזיסטנציאלי ומיתולוגי במהותו, ומכוון אותו בסופו של דבר לעמידה מול המוות של חבריו ויקיריו ולהתמודדותו עם מותו שלו עצמו.

משימות אלה, כותב קמפבל, מעבירות את הגיבור ממצב ילדותי ונעדר בגרות למצב של ביטחון עצמי ושלמות פסיכולוגית. רות נצר מציינת שהמילה "גיבור" בשפה העברית כוללת בתוכה את המילים "גבר", "בגרות" ו"התבגרות". בתהליך ההתפתחותי עובר הגיבור ממוגבלות אישית למימוש הפוטנציאל האנושי שבו. התהליך מפגיש אותו עם היבטים נשיים וגבריים שבנפשו, עם ה-Eros וה-Logos, עם תחרות ותוקפנות. על

הגיבור לפגוש את הנשי במובנו הארכטיפי. עליו להתמודד עם הביטים חיוביים ושלייליים של הארכטיפ על מנת להפנים ולפתח את חלקי האנימה שבנפשו.

הדמויות הנשיות העיקריות שג'.ק. רולינג "העניקה" להן חיים, ממלאות פונקציות נשיות שונות עבור הארי פוטר. יש לציין שרוב הדמויות הנשיות נושאות שמות לקוחים מהמיתולוגיה היוונית, בחירה מכוונת של רולינג על מנת להציג את העוצמה של מרכיבי הנשי בכלל, ושל האנימה בתחום הגברי, בפרט.

ברמה ההורית ניצבת דמות אמו הפרסונאלית של הארי: לילי פוטר. אמו גידלה את הילד הרך במסירות ואהבה עד למפגש הרצחני עם לורד וולדמורט, מפגש בו היא הקריבה את חייה למען הצלת בנה התינוק. הארי פוטר פוגש כאן את אהבת האם במובנה הנעלה ביותר, ואהבה זו תשמש לו מגן פיזי ופסיכולוגי לאורך כל הדרך. "לילי" הוא שמו של פרח השושן המסמל טוהר ותמימות. הוא מסמל גם חיי נצח כי הפקעת נופלת לאדמה וממנה נוצרים חיים חדשים. רולינג בחרה בשם זה כמטפורה לחיי בנה של לילי וגם כי הוא משמש סמל לעבודת האלכימאים, תחום בעל חשיבות גדולה בכל יצירתה.

הדמות הנשית השנייה והחשובה בסדרה הינה דמותה של הרמיוני גרינג'ר. הרמיוני היא ילדה תאוות ידע אשר מכוונת את הארי בצמתים חשובים של מאבקיו הקיומיים. אומנם היא שואבת את הידע מהמדע והספרות, אך יודעת ליישמו בשיקול דעת אמיתי ואמיץ. שמה – הרמיוני – נגזר משם האל הרמס, אל המשמש במיתולוגיה היוונית כמלווה ומדריך הנפש, כפסיכופומפ (***)). היא הופכת עבור הארי פוטר מצפן ומראה דרך. היא גם נשית, ולפעמים כשמתאפשר לה, אפילו קוקטית, ועם התקדמות הסדרה אין היא מזניחה את ההיבט הארוטי על מזבח האינטלקט. הרמיוני היא לוחמת נלהבת למען זכויות המדוכאים, גם אם הם לא מודעים למצבם העגום. שם משפחתה Granger מזכיר את תנועת גרינג'ר באנגליה, שבראשית המאה ה-19 התארגנה לשיפור חיי האיכרים. גם בספרו של ריי ברדבורי, פרנהייט 471, גרנג'ר הינו שמו של גיבור מחתרת המקים תנועה למען הספרים והספרות. (רולינג מספרת שדמותה של הרמיוני נוצרה מהפנטזיה שלה על איך הייתה רוצה להיות בהתבגרותה).

הדמות השלישית, בעלת חשיבות נשית, היא פרופ' מינרווה מקגונגל. כשמה של אלת המלחמה והחוכמה הפרקטית במיתולוגיה היוונית והרומית, גם היא אסטרטגית ופועלת מהראש, אוהבת ומגינה על הארי מבלי להיות סנטימנטאלית ורכרוכית.

הדמות הנשית הרביעית והמשמעותית עבור הארי פוטר הינה אמו של רון – מולי וויזלי.

השם "מולי" מקורו במילה מן השפה האנגלית: mollycoddle, ומשמעה overprotective. כשמה, מולי מייצגת את האם האולטימטיבית: האם הדואגת,

המלווה, המגנה בחירוף נפש על צאצאיה. נדמה לעתים שהיא מודרנית בניהול ביתה. היא נעזרת, למשל, בסכינים הקופצים באוויר ובאביזרי קסם שונים ומשונים על מנת להקל עליה את מלאכת עבודות הבית. היא לא מתעסקת באסטיקה או בסדר קפדני של החפצים. ביתה נבנה חלקים, חלקים, על מנת לאכלס את הזוג ושבעת ילדיהם. כינויו של הבית בפי כל: "המאורה" והוא קשור לשם המשפחה – וויזלי – או בעברית "סמור". זו חיה משפחתית בעלת "מוניטין רע" בממלכת החיי. לאור מצבה הכלכלי הדחוק של משפחת וויזלי, בולטת פתיחותם לאחר ולשונה, והתעלותם מעל שיקולים כספיים. כתוצאה מכך הם זוכים להפגנת זלזול גס מצד דמויות שמקורן באצולה בעלת "דם טהור" בקרב הקוסמים. מולי וויזלי משמשת עבור הארי האם המציאותית. היא מחבבת, דואגת ושומרת אך גם נוזפת כשיש צורך בכך. הארי פוטר משמש לה כבן נוסף, בן מאומץ ואהבתה נתונה לו בכל ליבה וללא תנאי.

דמויות נשיות בעלות קונוטציות שליליות אף הן חלק מהעלילה. מבלי להיכנס לעומקן, רק רמיזות שמם תיתן אינדיקציה למאפיינים עיקריים באישיותם:

דולורס אומברגי: מנהלת מחליפה ואינקוויזיטורית ממסדית. שמה Dolores משמעו "גבירת הכאב והצער", ושם משפחתה – Umbridge – מקורו מלטינית "umbra" ומשמעה "צל" והיא גם מבטאה "חשד לגבי הזולת". דמות נוספת: נרקיסה מלפוי, אמו של דרקו מלפוי ואנטגוניסט להארי פוטר בבית הספר הוגוורסט. מקורה של נרקיסה במשפחה השייכת לאצולת הקוסמים, "טהורת דם", אשר מקפידה להפריד, לסלק ולרדוף באופן שיטתי את המוגלים שבקרבם (מכונים בפי האצולה הגזענית "בוצדמים"). שמה נרקיסה נגזר מנרקיס, דמות מיתולוגית בעלת אהבה עצמית טוטאלית. שם משפחתה Malfoy מקורו בצרפתית (mal foi) ומצביע על התנהגות בעלת כוונות רעות. אחותה של נרקיסה, Bellatrix, אלימה, אכזרית ורודפנית, הופכת ליד ימינו של לורד וולדמורט ונלחמת עד מוות לצידו. סופה יבוא עליה בקרב מר לקראת סיום הסדרה מידי מולי וויזלי. מקור המילה Bellatrix ב-bellum שמשמעו "מלחמה" ובסיומת -trix שזה כינוי המציין שלטון נשי. מעניין לציין שבתוך מערכת הכוכבים אוריון (הצייד הגדול) נמצאת קונסטלציה בשם בלטריקס (הלוחמת הגדולה).

טוני וולף, תלמידה וממשיכת דרכו של יונג פיתחה מודל של אנימה בו נדרשים ארבעה אספקטים על מנת להשלים את מורכבות הארכיטיפ הנשי: האם הגדולה, האמזונה, חווה וסופיה (הורות, מלחמתיות, ארוטיות וידע עליון, בהתאמה). על הארי פוטר היה להתמודד מול האהבה הנשית, מחד, ועם התוקפנות הנשית, מאידך. זו הדרך הנדרשת

מהגיבור לעבור בתהליך האינדיבידואציה, ומסיבה זו הופך המפגש עם הנשי לשלב הכרחי במסעו.

הדמויות הנשיות שבסדרה, על חיוביותן ושליליותן- רק חלקן העיקרי הוצג לעיל - השפיעו עמוקות על נפשו של הארי. אפשר לומר שדמויות אלו היוו את הבסיס להתפתחות ארכיטיפ האנימה שבנפשו. האם, האמזונה הלוחמת, סופיה בעלת הידע ואפילו אהבתו הבוגרת לג'יני, אחותו של רון וויזלי, הכריחו אותו להתמודד עם חלקי נפשו הקשורים בהיבט הנשי המופנם ועזרו לו ולהפציע בסוף התהליך כבוגר בעל Self זורם ומכוון את הנפש.

בשלב החניכה או איניציאציה של מסע הגיבור אנו פוגשים בתת-שלב שקמפבל מכנה the atonement with the father. בתת-שלב זה על הגיבור להתמודד עם דמות האב על רבדיו השונים ולהיפרד ממנו. אנו פוגשים את דמות האב במיתוס כמלווה את הגיבור בחלק ממסעו כשאינן חשיבות אם הוא מטיב או הורס. בסופו של התהליך על האב להפוך לדמות מופנמת (או ל-selfobject במושגים של קוהוט) ועל אף הסתלקותו של האב, על הגיבור להתנהל בעצמאות ובאומץ. זהו השלב בו הגיבור עובר חניכה לקראת קבלת הכוח והעוצמה הנדרשים לו למאבק הסופי. במיתוסים רבים האב, או דמות בעלת עוצמה נפשית הממלאה פונקציה הורית, מחזיקה בידיה הכוח לחיים ולמוות. זהו נקודה מרכזית במסע. לרוב היא מסומלת באמצעות מפגש גורלי בין האב לבנו. על מנת שתתרחש טראנספורמציה, מציין קמפבל, הדמות הפרנטלית חייבת למות או להירצח והפרידה מהאב מאפשרת הופעת Self משוחרר מכבלי האגו. לעתים הרצח בסיפור אינו רק מטפורי והאב עובר למימד אחר, לא ארצי. אם זאת, ברגעי הספק, על הגיבור להישען על האמונה בכוחו המיטיב של האב. רק לאחר שהבן יבין לעומקו את מות האב, יקלוט את אורו ואת הצל שבו, תבוא הכפרה, אומר קמפבל. או בניסוחו של ג'יימס הילמן, הוא בעצמו יהפוך לאב.

מה מקום האב בסדרה?

מקום האב בסדרת הארי פוטר מתחלק בין מספר דמויות בעלות מאפיינים שונים אחת מן השנייה. אם הקבוצה הנשית כונתה לרוב בשמות מיתולוגיים, קבוצת האבות מקבלת שמות הקשורים בצבעים אלכימיים. רולינג ציינה בראיונות שונים שעשתה מחקר מעמיק בנושא האלכימיה ושלבה רעיונות אלכימיים בספרי הסדרה. האלכימאים קישרו בין צבעי החומר המשתנה בשלבים השונים של התהליך האלכימי, לבין המשמעות הסמלית של הצבע, כשהצבעים משמשים כמטפורה לאיכויות נפשיות.

בעבר, הייתה האלכימיה הכימיה הראשונית, אך גם סמל לתהליכים נפשיים. לתהליך האלכימי קראו opus magnum (היצירה הגדולה) והכוונה הייתה לייצוגם של תהליכים נפשיים. לא פלא איפה שהמחברת בחרה לכנות את האבות בעלילה בשמות השלבים בתהליך האלכימי.

סנדקו של הארי פוטר, Sirius Black, שימש כאב שפעל מרחוק מסיבת העלילה, אך השפעתו על הארי הייתה מרגיעה ומקנה ביטחון. השם Sirius הוא גם שמו של כוכב (כוכב הבלב). סיריוס נהג להפוך עצמו לכלב על מנת לבוא ולבקר את הארי כשנשקפה לו סכנה. בצבעי האלכימיה הוא מסמל את השלב השחור – הניגרדו. (black – שחור) רות נצר בספרה "מסע אל העצמי" מציינת שסמלי הניגרדו הם כאוס, גיהנום, מוות. משמעו הוא סבל, צער, כאב ומצב נפשי קשה. הניגרדו הוא שחור משחור אך קרוי גם שחור מבורך, כי יכול להיות בעל משמעות מבורכת, זו האדמה השחורה הפורה. Sirius Black, חברו הקרוב של אביו של הארי, הוא אדם מעונה מבחינה פסיכולוגית, אסיר בבית-הסוהר אזקאבן, מואשם בביצוע רצח איום שלא היה לו כל חלק בו. סיריוס בלאק הצליח להימלט בעזרתם של הארי וחבריו אך בסופו של דבר הוא מת במאבק אלים נגד כוחות האופל כשהוא מגן על סנדקו. עם מותו חווה שוב הארי פוטר חוויית נטישה ויתמות.

Rubeus Hagrid, ענק למחצה, קשור לשלב הרובדו בתהליך האלכימי. הרובדו-האדום באלכימיה מציין את צבע האש המתיכה חומרים בתהליך. אדום הוא האמוציות, צבע החיים. האדום הוא צבע של אנרגיה החיים והרגשות: תשוקות, יצרים, מין וגם כאב ופצע של הדם. יונג, המצוטט אצל אדינגר, אומר שבמצב של האלבדו (לבן) האדם לא חיי באמת כי זה מצב אידיאלי, אבסטרקטי, וכדי שיחיה, עליו לחיות עם "דם", עליו להיות ברובדו, האדום של החיים (אצל נצר, 2004). הגריד הוא האב ברמת הטבע, אנרגיית הליבידו של החיים. הטבע פועם בעורקיו. הוא מגדל בעלי חיים מופלאים (כיד הדמיון הפורה של רולינג) ואין הוא נרתע אפילו מהמסוכנים שבהם. הגריד משמש עבור הארי כהורה הפותח אותו לרגשותיו העמוקים ביותר. הוא שומר היער וכשמו הוא גם שומר הגיבור, הוא רואה בו "גור אדם" שצריך לגדל באהבה ועידון. בחיי היום-יום מנסה הגריד לחנך את החבורה לאהבת הטבע אך לא מצליח לעשות זאת בדיקטיקה המתאימה. בהיותו ענק למחצה הוא מסמל מעבר בין הענק לאנושי, ובכך הוא סמל לכוחות נפשיים עוצמתיים, לא דיפרנציאליים. מבחינה זו הגריד מסמל תהליך של ראשית הטרנספורמציה: מחד הוא מתגעגע לענקים וקשור בהם רגשי, מאידך הוא חדל

להשתייך אליהם וקשור לעולמם של בני האדם. הגריד הוא האב הכטוני, הלא מתוחכם, אך עומד מאחורי הארי פוטר באש ובמים.

הדמות החשובה ביותר בשלישיית האבות הוא פרופ' אלבוס דמבלדור. שם משפחתו מקורו במילה מהאנגלית העתיקה: bumblebee, דבורה מזמזמת. (רולינג סיפרה שהיא דמיינה את פרופ' דמבלדור מהמהם לעצמו כאשר הוא הולך מסביב לטירה). שלא כשם משפחתו שיש בו מן התיאור הפיזי והקומי, שמו Albus, משמעו "לבן" והוא קשור לשלב האלבדו בתהליך האלכימי. באלבדו, המבקיע לאחר הניגרדו, פוגשים את הגיבור-האגו לאחר מאבק בכוחות הרסניים של חלקי הלא-מודע הציליים. הגיבור מנצח אותו וכתוצאה בוקעת תודעה חדשה המסומלת על ידי האור. בלבן מתאחדים כל הצבעים, לכן הלבן מסמל מצב בראשיתי תמים כשעוד לא אובחנו הצבעים - האיכויות הנפשיות והרגשות השונים - ובו בזמן זהו גם מצב סופי של אינטגרציה של כל הצבעים ביחד. במובן הפסיכולוגי פירושו של מצב זה שטיפה מעיוותי התפיסה הסובייקטיבית, הכרת ההשלכות והסרת ההזדהויות עם אנשים אחרים או עם עמדות קולקטיביות. האלבדו מסמל גם את התום הראשוני שחייב לעבור תהליך של מפגש עם הצל כדי להתפתח, וזהו תהליך ארוך ומתמשך. (נצר, 2004).

תפיסת דמותו הארכטיפית של דמבלדור – האב והזקן החכם – עוברת טרנספורמציה. מאדם שהוא בעל טוהר אבסולוטי, לבן אבסטרקטי, במושגים של יונג, מתגלות לקראת סוף העלילה תכונות הצל העצומות השוכנות בנפשו. דמבלדור מתמרן את הארי פוטר על מנת להגיע למטרה נשגבת, ועל הארי להלחם בעד אותה המטרה אך מעמדה של בחירה עצמית, באמונה לנכונות הדרך. בהתוודעו לתולדות חייו של דמבלדור, לקשריו בצעירותו עם מכשף אפל, למותה בשגגה תוך כדי קטטה של אחותו הלוקה בכישוריה המכשפים (squib), ומשאלתו להחזיק באבן הפילוסופים, מתגלה להארי אנושיותה הרב-מימדית של הדמות הנערצת. בעקבות הגילוי עובר הארי קשת רחבה של רגשות כלפיו: מאהבה לשנאה, מאמון מוחלט לספק מכרסם ומקבלה לדחייה. המפגש עם צילו של דמבלדור מעמיד את הארי פוטר מול צילו שלו. מבחינה ספרותית חלק מהאמירות החכמות והעמוקות נאמרות מפיו של פרופ' דמבלדור. הוא זה המוסיף מידע רלבנטי על עברו של הארי פוטר, מעמיק בפרשנות ומקנה משמעות פסיכולוגית לסיפור חייו.

בסוף העלילה הארי ודמבלדור נפגשים, לא בעולם הזה וגם לא בעולם הבא, אלא במין מימד ביניים בו בוחר הארי לשאול את השאלות הנוקבות והרלבנטיות לקיומו. בסיום בוחר הארי בחיים וחוזר לעולמו, ליקיריו ולבחירת לבו. במסעו פוגש הארי פוטר בשלושת שלבי האלכימיה: בניגרדו, ברובדו ובאלבדו ובחזרתו מהעולם שמעבר הוא

משיג אינטגרציה בין עולמו הפנימי לבין העולם החיצוני, בין נפשו הבוגרת לבין המציאות. (לו היה בוחר הארי פוטר במוות, הנסיעה לעולם שמעבר הייתה נעשית ברכבת. היות ופרויד טען שרכבות הן סמל לפרידה ומוות האם הייתה זו בחירה מודעת של המחברת? לרולינג פתרונית).

הדמות הרביעית – הינה ג'יימס פוטר, אביו של הארי. ג'יימס פוטר נרצח לפני שהסיפור מתחיל, בקרב עם לורד וולדמורט, אך מלווה את התפתחותו של הארי כדמות מופנמת. אביו היה בן-אדם שרמנטי, אמיץ, טריקסטר וחזותו הפיזית הייתה דומה ביותר לחזותו של הארי. בסיפור חייו של הארי הוא נתפס יותר כמלווה, ופחות כמשפיע. הוא זיכרון העבר שמקבל צורה בפנטזיה בעזרת מראת המשאלות בשם Erised (Desire בכתב ראי). ומקומו של ג'יימס פוטר באלכימיה? מכיוון שהוא מת טרם העלילה מתחילה, הוא אינו מייצג שלב בתהליך, אלא נושא את שמו של Saint James, האל והפטרון של האלכימאים!

דמות נוספת מורכבת ומשמעותית, היא המורה לשיקויים ולאמנות המלחמה בכוחות האופל, Severus Snape, אשר נתפס לאורך כל הסדרה כשונא ורודף את הארי פוטר. שמו Severus משמעו בלטינית קפדן ואכזרי, אך גם מתורגם כ- to cut off, והכוונה כנראה להפסקת קשריו המוקדמים עם וולדמורט, ניתוק שכולם סבורים שלא מתקיים במציאות. בסיום הסיפור נחשפים מעשיו כאקט של אהבה, הקרבה עילאית ונאמנות לפרופ' דמבלדור כשלמרות עוינותו האמיתית לפוטר על רקע סיפור עבר עם אביו, הוא עוקב אחריו מקרוב ושומר שלא יפגע בו רע כלשהו.

אלה הן הדמויות המטיבות הקשורות בארכיטיפ האב שבעזרתן מתפתחת תודעת האגו של הגיבור. הן כוללות היבטים חיוביים וציליים של הארכיטיפ. דמויות גבריות אלו מופנמות אצל הגיבור והופכות כל אחת ואחת ל-selfobject. הן תורמות את "קולן" ומכוונות את דרכו. כל אחת מביאה פן אחר של הזכרי: הלוחם, הטריקסטר, איש הטבע והזקן החכם. פסיפס אנושי רחב אשר מעשיר את אישיותו של הארי פוטר ובונה בתוכו מבנה אישיות רחב אופקים, אמיץ, חכם ומוסרי.

כל גיבור חייב להילחם בדרקון הפרטי שלו על מנת להתפתח. גם הארי עושה כך, פעם עם דרקון "אמיתי" ופעם עם דרקון מטפורי. המאבק עם הבסיליסק הוא תת-שלב בתהליך החניכה שלו ומייצג את המאבק עם הצל. הבסיליסק הוא נחש אימתני ההורג

במבטו או בהבל פיו. הוא מייצג כוח ועוצמה המחסל כל מי שאינו רוכש לו כבוד. הוא מסמל מוות וגם לא-מודע. על כל גיבור להילחם בבסיליסק הפרטי שלו, אחרת יהפוך לקורבנו.

בסדרת הארי פוטר המפגש עם הצל מתרחש במקומות אפלים: מחילות תת-קרקעיות, בתי קברות, וכו'. הלא-מודע מסומל באמצעות מקום התרחשות הנסתר מהעין. במאבק עם הדרקון הצילי, פוגש הארי למעשה, את צילו שלו ועמו את חרדת המוות והדיכאון. כתוצאה מהמאבק מפתח הגיבור את המודעות העצמית, ומחזק את מבנה האגו. הארי נלחם עם הבסיליסק בקרב על שחרורה של גייני, אחותו של רוון ומי שתהיה בחירת ליבו בעתיד. בכך הוא משחרר אותה כמו שפרסאוס שחרר את אנדרומדה מכבלי הדרקון.

אויבו המוחלט של הארי פוטר הוא לורד וולדמורט. הארי נרדף על ידו מאז ינקותו בעקבות הנבואה, וכמעט בכל ספרי הסדרה מתקיים עימות בלתי נמנע בין שניהם. וולדמורט מייצג את תכונות הצל: כוח, שליטה מוחלטת, עוצמה עילאית, חתירה לחי נצח. השם לורד וולדמורט נבחר על ידו כמשחק אותיות של שמו המלא. בצרפתית val-de-mort משמעו "בריחה מן המוות", ונגזר משמו של קוסם אמיתי שחי בימי הביניים בשם: Voldemortis, "lord of evil" או "dark lord". הכפילות בין נסיבות חייהם המוקדמות של הארי פוטר ולורד וולדמורט בולטת לעין. שניהם ילדים יתומים מאב ואם, מעורבי דם, שניהם גודלו בסביבה עוינת. וולדמורט נעזב על ידי אביו המוגלטרם נולד ואמו מתה בזמן לידתו. ילדותו עוברת עליו בבית-יתומים קר ועוין ועזרתו ודאגתו של דמבלדור כלפיו נהדפת בזלזול. הארי פוטר, לעומתו, קיבל בשנת חייו הראשונה דאגה ואהבה אימהית טוטאלית, התייחסות שווייניקוט מכנה primary maternal preoccupation. אומר דמבלדור להארי: "אמא שלך מתה כדי להציל אותך. אם יש דבר שאותו וולדמורט לא מצליח להבין, זאת אהבה, הוא לא הבין שאהבה חזקה כמו זו שאמך רחשה לך משאירה סימן עמוק. לא צלקת, לא סימן נראה לעין. עצם זה שנאהבנו כל כך, אפילו אם האדם שאהב אותנו כבר איננו, זה יגן עלינו לנצח. זה בעור שלנו". אפשר לומר שאהבת האם המופנמת הצליחה כנגד כל הסיכויים לבנות מגן פסיכולוגי, מגן שקבל מאוחר יותר משנה תוקף ביחסי אובייקט עם דמויות מאוחרות בחייו.

הארי פוטר מבחין היטב בדמיון שבינו לבין וולדמורט. שניהם בעלי סיפור חיים דומה, שניהם מדברים פרסל (שפת הנחשים), תכונה נדירה ביותר. הארי פוטר מסוגל להיכנס שלא מרצונו למוחו של וולדמורט, לצפות במעשיו האיומים, ואף להשתתף כביכול בעשייתם. אפילו שני שרביטי הקסם חולקים נוצות מאותו עוף הפניקס. ההיבט

האקזיסטנציאלי ניכר בהערתו של פרופ' דמבלדור להארי בהעירו על הדמיון שבין שניהם. דמבלדור מציין שהדבר החשוב ביותר באדם אינן תכונותיו וכישוריו הבסיסיים, אלא מה שהוא בוחר לעשות בהם. מכאן שהמודעות לבחירה תלויה את הארי גם ברגעי השפל, ובמאבק הפנימי בסיום העלילה הוא יבחר בחיים על פני המוות.

הטראומה תופסת מקום מרכזי בתולדות הפרוטגוניסט והאנטגוניסט, בין ארוס לתנטוס. כשהאחד מכוון דרכיו לעולם אנושי, אוהב ומוסרי, בוחר השני בבעלות על הכוח ועל המוות. התמודדותו של וולדמורט במוות קשורה לראשית חיו, חיים בהם הטראומה של סיפור חיו – יתמות, נטישה ודחייה – מעלה בו חרדת התאיינות (annihilation anxiety). חרדה זו מאיימת על קיומו ומייצבת את העצמי הגרעיני (core self) הרודפני והרצחני. טום רידל הקטן (הוא וולדמורט) נעדר החזקה רגשית (holding) הנדרשת לתינוק על מנת לבסס עצמי קוהרנטי ורציף. כתינוק הוא חווה חוסר אונים מוחלט ורגשות של אובדן קטסטרופי. אסתר ביק מתארת פונקצית החזקה זו כ- *psychic skin*, ובטקסט של רולינג, כאשר הארי פוטר נוגע בדמות הנושאת עליה את גופו המוחלש של וולדמורט, הוא גורם לו לכוויות עמוקות. אומר לו דמבלדור על כך: "האיש מלא שנאה, קנאה, חמדנות. {הוא} חולק נפשו עם וולדמורט, לא יכול היה לגעת בך מן הסיבה הזאת. עבורו, הנגיעה באדם שסומן על ידי משהו כל כך טוב, הייתה מייסרת". יש לשער שהאובדן הטראומטי של האם מרגע לידתו נחוותה אצל וולדמורט כאיבוד של חלקים בייצוג העצמי. Kalsched (2003) טוען שהמערכת השומרת על העצמי עושה זאת בשתי דרכים נפרדות: (1) אנקפסולציה של חלקי self למצב פרה-טראומטי, (2) פעילות הרסנית, ביתור של האחר הכוללת תוקפנות בשירות הדיסוציאציה. באמצעות האנקפסולציה של חלקי צל, נשמרים החלקים הטובים ומושלכים החלקים הרעים כשבבסיס המנגנון נמצאת הדיסוציאציה. הטראומה היא תוצר של הפרעה ב- attachment והפרט חווה כל הזדקקות לזולת כאיום נוראי עבורו. אם תינוק מפתח כהלכה את ה- *transitional space*, בעולמו הפנטזיוני תפעל אימו בהתאם ל"הזיות" האינפנטיליות ואז המציאות החיצונית תפעל בהתאמה לצרכי התינוק. אך במידה והתינוק אינו מצליח לחבר בין העולם הפנימי לבין העולם החיצוני בדרך אינטגרטיבית, הדיסוציאציה תאפשר פתרון דחוק של השלכת חלקי עצמי לתוך האובייקטים שבסביבתו. יתרה מכך, במקרה זה הפונקציות הסימבוליות נפגעות, הקיום נתפס כאימתני ופוטנציאל העצמי האמיתי לחיים יצירתיים לא יעזוב לעולם את תחום האומניפוטנציה (Kalsched, 2003).

אם כך, נשאלת השאלה כיצד השפיעה הטראומה הראשונית על נפשו של וולדמורט? בשונה מהארי פוטר אשר זכה בראשית חייו להורות מכילה, התינוק טום רידל נעזב על נפשו וחווה חווית ביתור נפשית (dismemberment). חרדת האייון שוכנת בנפשו והוא רודף אחר המוות על מנת שהמוות לא ירדוף אחריו. נפשו המפוצלת מושלכת באמצעות מנגנון דיסוציאטיבי לתוך אובייקטים שונים אשר כונו "אוצרות המוות" (באנגלית המילה היא "reliques" ומשמעה גם שריד קדוש או אובייקט בעל קונוטציה דתית וקדושה). בשלבים האחרונים של הסדרה נודע להארי פוטר מפי דמבלדור, שנפשו של וולדמורט פוצלה לשבעה שרידים (reliques or horcruxes) וכל אחד ואחד מהם הושלך לתוך חפץ או יצור חיי בעל משמעות עבורו. רק עם הרס החפץ, ייהרס גם החלק המושלך. הנגישות לאותם חלקי נפש כמעט בלתי אפשרית היות והגנות שונות ומרובות שומרות עליהם. יתרה מכך, גם אם ברצונו של לורד וולדמורט להחזיר אליו אותם חלקי נפש מפוצלים ומושלכים, החזרת הדיסוציאציה תגרום לו לסבל כמעט בלתי נסבל. מהטקסט, נראה, שרולינג הצליחה לתאר תאור ספרותי מדויק של מהות הטראומה והדיסוציאציה. שיא העלילה במסע מתרחש כאשר הארי יוצא לגלות, לחפש ולהרוס את אוצרות המוות ובכך למנוע את הנצחת האנקפסולציה של חלקי נפשו של וולדמורט לנצח. אך אליה וקוץ בה, הצלקת שבמצחו של הארי פוטר היא גם "אוצר מוות", כך שעל הארי למות על מנת לחסל את ההשלכה האחרונה. רק בדרך זו יביא את גאולה ויבטיח את סופו של לורד וולדמורט לעולמים. כפי שקמפבל ציין, נדרשת הקרבה של הגיבור למען גאולת והצלת הכלל. הארי פוטר מקריב עצמו למען עולמו, וברגע קריטי הוא עולה לעולם הביניים, פוגש את פרופ' דמבלדור ובוחר לחזור לחיים. הטרנספורמציה נרכשת באמצעות ניצחון על האויב או באמצעות השגת כוחות על-טבעיים. ההישג הגבוה ביותר הוא העדר אנוכיות ופיתוחה של תכונה חדשה: אהבה בלתי מותנית (קמפבל, 2003). בקרב האחרון והגדול יתמודד הארי מול הצל הארכטיפי, ותכונותיו יעמדו לו על מנת שיצליח במשימתו האחרונה.

במסע הגיבור שלב החניכה מסתיים בהשגת מטרת המסע. כל השלבים הקודמים מכינים את הגיבור לנקודה זו ומכוונים אותו להשגת המטרה הטרנסצנדנטית. לעתים זה אליקסיר החיים המבטיח חיי נצח, לעתים זה הגביע הקדוש. הארי פוטר קיבל את אבן הפילוסופים כבר בראשית העלילה. באופן פרדוכסלי אין הוא חפץ בה, לכן היא מגיעה לידינו. אך האבן אינה נשארת ברשותו כי הארי אינו רודף אחר כוח, עוצמה או חיי נצח. כל מה שהוא חפץ זה למנוע מכוחות האופל להחזיק באבן על מנת להשתלט על האנושות. ברור כבר משלב מוקדם בסדרה שמטרתו קשורה בהצלה וגאולה, ולא ברווח אישי, בכוח על הזולת או בבריחה מן המוות.

בשלב האחרון – הוא שלב החזרה, חוזר הגיבור לחיי היום-יום לאחר שהמטרה הושגה. עליו לשמור על הישגי המסע (חוכמה, אומץ, אהבה) ולשלבם בעולם המציאות, תוך כדי שיתוף הזולת בתכונות שהשיג. לגבי הגיבור האנושי, לא המיתי, המשמעות הינה להשיג איזון בין העולם הפנימי לעולם החיצוני, בין המטריאלי לבין הרוחני. השליטה מתקבלת עם האיזון המושג ומשחררת את הגיבור מהפחד מפני המוות. מצב אקסיסטנציאלי זה מקנה לגיבור את היכולת לחיות באופן שלם ומשמעותי כשהפרט צופה קדימה להמשך דרכו, זוכר את העבר, אך אינו מתרפק עליו. הוא חופשי לחיות הארי פוטר חוזר עם תודעה בוגרת כשהוא מודע לכוחותיו ולחולשותיו. המסע לבגרות מאחוריו ועליו לבנות משפחה ולהמשיך בדרך שנלחם למענה. בסיום הסדרה, 19 שנים לאחר מכן, אנו מוצאים את הארי פוטר נשוי לגיני ואב לשלושה ילדים הנושאים את שמותיהם של הוריו הפרסונאליים והוריו הארכיטיפים. הם ממתינים לרכבת האקספרס בתחנה בדרכם לשלוח את ילדיהם לבית-הספר הוגוורטס. מעגל החיים התרחב והחיים ממשיכים.

ושמו של הארי? מה משמעו? הארי היה השם שבחרה ג'ק' רולינג לקרוא לבן שמעולם לא נולד במציאות. מקורו אנגלו-סקסי ומשמעותו "עוצמה". ובכל זאת לידתו של הארי התרחשה במישור הספרותי לשמחת מיליוני קוראים בכל רחבי תבל.

(*) תלמידי בית הספר הוגוורטס מחולקים לארבע בתים הממוקמים בארבעה מגדלים נפרדים זה מזה. ההשתייכות לבית מעידה באופן כללי גם על אופיו של התלמיד. בית גרפינדור, ביתו של הארי פוטר, הוא בית האמיצים וסמלו – אריה. לעומתו, בית סליטרין, ביתו של לורד וולדמורט, הוא בית החכמים אך גם החלקלקים. סימלו: נחש. (** מושג "מוגל" מגדיר כל אדם בעולם שלא נולד להורים קוסמים. המושג נכלל במלון אוקספורד לשפה האנגלית.

(***) הרמיוני, במיתולוגיה היוונית, היה שמה של בת הלנה מספרטה או כפי שהיא מוכרת "הלנה מטרויה". השם הרמיוני מופיע גם בסיפורו של וויליאם שקספיר Winter's Tale, אך אין קשר תמאטי בין הדמויות של היצירות השונות לבין דמותה בסדרת הארי פוטר.

ביבליוגרפיה:

Campbell, J. The Hero with the Thousand Faces. Fontana Press 1993

Kalsched, D.E. Daimonic elements in early trauma.. Jr. of Analytical Psychology, **48**, 2003

El Diccionario de Harry Potter. (www.eldiccionrio.org)

(#) – הרצאה בפני פורום הפסיכולוגים בתחנת העמקים

שוש לבנה : פסיכולוגית קלינית מדריכה – קנדיטית במכון האנליטי החדש